

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 4 fl. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăștie.

INSERȚIUNILE:

Un șir garmond prima-dată 5 cr., a 2-a oară
4 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sînt
a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic
în Orăștie (Szászváros).

Ce va urma?

De'a un vrednic cetitor al foii noastre, cărturar
dela sate, primim, ca o urmare a articolului nostru
prim din numărul trecut, următorul articol inspirat
de durerea pentru necazurile ce ne bîntuie și de
grija pentru viitorul nostru ca neam în această țeară.

Zarand, Nov. 1897.

D-le Redactor,

Am fost și eu, și, sunt sigur, cu
mine întreagă cărturarimea ce locuiește
la sate și poartă la inimă grija națiunii
noastre, isbit ca de o detunătură mișe-
lească ce te ajunge pe la spate, de ves-
tea legii celei noue pe care ni-ai dat-o
în numărul trecut al „Revistei Orăștiei”,
că va fi adusă în dietă! Să ne silească
guvernul prin „legi”, aduse și în nu-
mele nostru, la aceea ca să folosim și
în cărțile de școală și în atestatele șco-
lare și în sigilele lor, numai numele
unguresc al comunelor noastre, care mai
toate au așa de frumoase nume româ-
nești cu totul deosebite de cele ungu-
rești: asta întrece ori-ce închipuire de
silnicie! Este de-opotrivă cu aceea, dacă
'ți-ar eși în drum, și cu măciuca ridi-
cată 'ți-ar zice: „vorbești ungurește, ori
te pocnesc!”

Am stat clipite întregi ca înlemnit,
și gândindu-mă mult asupra lucrului.
Și în gândul meu s'a ridicat cu pu-
tere mare întrebarea, că dacă până aci
sînt deja împinse lucrurile de lâcomia
de maghiarisare a stăpînirii, lâcomie ce
sigur nu se va opri aci — ce va urma
încă după asta? Răspunsul îți vine de
sine, cum urmează zală după zală în lanț,
și eu cu cât mai mult mergeam în cer-
cetarea răspunsului, cu atât mai tare mă
cutremuram, ca de un vis grozav, în
care îți trec pe dinainte, panoramă, chi-
puri după chipuri tot mai înfiorătoare,
și când am fost la capătul gândirii am
fost rece de fiorii ce m'au cuprins, și
mi-au scrișnit, fără voie, dinții în gură
de necaz. Era durerea omului ce în
luptă cu altul, se vede pas de pas bă-
tut și își simte neputința într-o ră-
frânge atacurile!

Căci cine nu vede în toate cele-
ce le sîvîrșește acest regim tiran, un
sistem, o lucrare după un plan mare,
la a cărui abia la jumătate de sîntem
ajunși?

Odinioară școalele noastre, înțelegem
cele populare, erau cu desăvîrșire nea-
tîrnătoare. A urmat introducerea limbii
ungurești în ele ca studiu obligat. A
fost întăia spărtură în zidul neatîrnării;
apoi amestecul inspectorilor în exa-
mele învățătorești, cerînd mare cunoș-
tință a limbii ungurești, că de nu, co-
misarul nu subscrie diploma și inspec-
toratul regesc n'o s'e-l recunoască de
învățător numai cu iscălitura autorită-
ților sale bisericesti și școlare; apoi con-
trolla tot mai aspră a inspectorilor ungu-
ri asupra învățămîntului; amestec în treburi
disciplinare, aruncînd din școală învătă-
tori confesionali, fără a-i fi suspendat
autoritatea bisericască, singura chemată
a disciplina pe învățătorii sei, — acum
numele comunei s'e fie scris ungurește și
în cărțile de școală și în sigile și în
atestatele!..

Ce va urma după asta?

Va urma, peste 2—3 ani, ucaz mus-
călesc, în formă de... „lege constituțio-

nală” prin care îți va viri limba ungu-
rească în întreg sigilul, apoi în întreg
atestatul, apoi în întreagă cartea, — și
atunci eată-ne ajunși la capătul dorinței
dorințelor lor...

Cel-ce crede că nu aici vor s'e ajungă
lucrurile, rēu cunoscător al Ungurilor
este!

De aceea, dle Redactor, și mai ne-
mulțumiți decât D-Voastră cu conduce-
rea noastră națională, sîntem noi că-
rturarii dela sate, care am face, am mișca,
am ajuta, și nu avem unde, nu vedem
pe cine!?

Vēzēnd ce primejdie ne amenință,
ar trebui s'e sārîm în picioare, și din
sute de adunări mari naționale, s'e pro-
testăm contra acestui plan de lege, cel
puțin așa de zgomotos, cum am făcūl o
contra legilor despre căsătoria civilă etc.

De aceea întreb, dle Redactor, n'ar
fi oare potrivit s'e facem noi în aceste
părți începutul? Poate ne vor urma și
alți frați de-ai noștri pe aiurea. Căci
e strigător la cer că stăm s'e ne calce
în așa chip pe cap, fără s'e mișcăm, fără
s'e strigăm macar!

S'e ne sfātuim ce e de făcut, căci
când vor fi ajuns pe planul lor la capet,
cu mult mai greu ne va fi și decât
astăzi.

St. P.

Pentru liniștirea atât a autorului
articolului de mai sus cât și a tuturor
celor-ce, alătura cu noi, căzuseră pe
gânduri de soartea luptei noastre na-
ționale, — amintim că, după știrile ce
le primim chiar la încheierea foii, azi
dorul nostru al tuturor, de a vedea
ear' o mișcare națională viuă, bărbă-
tească, măreață, e aproape de îm-
plinire, și în scurtă vreme, doar' chiar
nainte de Crăciun, o s'e se ridice ear'
cu tārîe toate puterile poporului nostru
la luptă mare contra potopului de ma-
ghiarisare! Și, după toate semnele, spre
bucuria tuturor celor buni și entusiști,
vom vedea ear' pe toți cei cu dor și curagiu
de luptă, la un loc, ridicați peste micile
patimi, și umăr la umăr făcēnd front
dușmanului ce a turbat de tot!

S'e stăm numai gata și s'e le venim
din toate părțile, din văi și de pe co-
line, într'ajutor.

CHESTIA NAȚIONALĂ

a Românilor de sub stăpînirea ungu-
rească și cu ea a însemnătății peste tot a neamului
românesc în Răsăritul Europei, s'e discută
în cercuri tot mai largi și mai înalte.

Revista „Le Correspondant” din Paris
publică în ultimul seu număr un lung și amē-
nunțit studiu de 25 de pagini despre che-
stiunea națională, apărând cu căldură lupta și
dorințele Românilor. Studiul e semnat de
Baron Iohan de Witte, și citează toate scrie-
rile apărute asupra acestei chestiuni. Dl Baron
de Witte zice, că chestiunea națională română
va deveni în curēnd chestiunea cea mai ar-
zătoare a Europei, căci pândă nu se va deslega
ea, nu se va putea deslega și duce la sfîrșit
nici chestiunea balcanică.

*

Intre foile din Germania încă multe iau
cuvēnt contra purtării Maghiarilor. „Național
Zeitung” din Berlin, de pildă, merge până a
pune în discuție prețul armelor.

„Tripla alianță, zice „Nat. Zeit.”, are mari
interese ca s'e se înlătore această încordare
(dintre Români și Unguri) dar' și mai mari
sînt interesele Austro-Ungariei! Și bărbații
de stat unguiri ar face bine s'e ceară sfatul
generalilor austro-ungari în această ceartă, și
s'e-i întrebe ce preț are o eventuală mer-
gere a armatei române în contra
Rusiei, și ce preț are aceeași armată
în contra Austro-Ungariei?”

„Dacă conflictul nu se va înlătura, atunci
România va fi împinsă a-și schimba direcți-
nea politice sale din afară”.

Și s'e știe că această schimbare, numai
înspre Rusia ar putea-o face!

*

În România însași, chestia s'e duce înainte
de Ligă în chip îmbucurător, prin conferențe
serioase în țară, și prin luptă ziaristică în
străinătate.

În curēnd s'e deschide și dieta română,
parlamentul și senatul, și atunci, precum spun
ziare de dincolo, chestia națională va fi re-
luată și în aceste înalte corporațiuni, în legă-
tură cu desbaterile asupra Mesagiului de tron.
În Cameră (sfatul deputaților) vor lua cuvēntul
în această materie dnii Em. Porumbaru și
Misir, ear' în Senat (sfatul bătrînilor) dnii
Mirzescu și Periețanu-Buzeu.

Treburi școlare.

— În atențiunea prea ven. Consistor Archi-
diecesan gr.-or. din Sibitua. —

Inspectorul regesc ung. de scoale
pentru comitatul Hunedoarei, Réthi Lajos,
cum luna de lună face raport comisiei
permanente a comitatului, — în rapor-
tul sēu despre mersul învățămîntului
pe luna lui October, a. c. în comitatul
Hunedoarei zice, pe la mijloc, din cu-
vēnt în cuvēnt:

„În luna trecută mult a trebuit s'e mă ocup
în deosebi cu afacerile neglijate ale școalelor
greco-orientale. La școalele acelei confe-
siuni, decăderea este surprinzător de
repede și de mare. Din toate părțile so-
sesc arătări, că prelegerile nu s'e pot începe
regulat, de lipsa de învățători. Că s'e aibă
candidați diplomați de ajuns, nici pe departe
nu poate fi vorba! Umplu posturile cu per-
soane ce nu au pregătirea de lipsă, și îi schimbă
din an în an. Dar' multe cazuri și îngijirea
de de-acestia s'e tragănd și amândă.

„În luna aceasta am cerut dispozițiuni dela
autoritățile mai înalte bisericesti față de nu-
meroase școli neîntregite, dar' încă n'am știre
s'e se fi luat măsurile de lipsă.

„Nu votu întârzia după gruparea
de lipsă a datelor, s'e vin cu propu-
nere (la comitet) pentru a propune o
întervenire radicală din par-
tea guvernului!”

Și durere, trebuie s'e-l credem pe-
cuvēnt pe dl inspector Réthi, că rēu
stau trebile noastre școlare în unele
părți din comitat, căci eată, drept tristă
pildă, ce ni s'e scrie în privința asta de
un harnic și bun învățător din tractul
protopopesc al Hațegului:

Hațeg, în 10 Noemvrie 1897.

Domnule Redactor,

Măchuirea în protopopiatul nostru gr.-or.
al Hațegului e mare, pentru-că acest proto-
popiat, căruia i-am putea zice »poliglot«, în-
tîns și mare, supus conducerii preotului Ni-
colae Șinca din satul Biscarea, dă napoi cu
pași repezi. Școalele confesionale gr.-or. din
acel tract sînt în agonie, ear' afacerile bise-
ricești în o confușiune ne mai pomenită.

»Trib. Pop.« ocupându-se de curēnd și
de protopopiatul Hațegului, opina, că sana-

rea rēului, ce amenința temelia credinței, prin
slaba administrare de azi, prea ușor se poate
salva dacă ven. consistor ar dispune alegerea
de protopop, căci concurs e scris de doi
ani de zile, și e denumit demult comisarul
de alegere și se așteaptă numai trimiterea
actelor, ca acesta s'e-și poată îndeplini mi-
siunea.

Neîndestulirea la noi e generală, mai ales
dacă privește omul stările școlare.

A sosit și Noemvrie, și în multe școli
încă nu s'au început prelegerile, ba la unele
nici învățători nu sînt instituiți!

Dl administrator denuște la o școală
câte 2—3 învățători; dacă n'a isbitut cu unul,
trînite pe celalalt. La Petrița, spre pildă,
denuște la ambe școalele câte un învățător
prin Septemvrie a. c. Cei din fruntea trebi-
lor în comună, pe unul n'au vrut s'e-l pri-
mească. Dl administrator strămută pe învătă-
torul dela școala din jos la cea din sus și
apoi în conțelegere, la fața locului, cu preotul
respectiv, au hotărît, ca aci s'e aplice pe un
tînăr din Petrița. Dar' re'ntors acasă, la
vr'o 2 săptămâni denuște și decretează ea-
răși pe altul! Acesta, un om din depărtare,
se duce în comună, dar' nu-l primesc. Merge
sērmanul la pretură pentru a-l ajuta, căci
aci adm. protop. făcuse cunoscută denumirea
lui printr'un act, fără dat și fără număr, dar'
toate înzadar, căci respectivul după-ce a spe-
sat vr'o 30 fl., a fost silit s'e se întorcă acasă.

În urma acestora dl adm. prot. adună
toate actele și le așterne consistorului pentru
decidere, ear' până se va hotărî cauza, a rîn-
duit ca preotul de acolo s'e fină școală. Dar'
și aceasta a rămas fără rezultat, căci dintre
trei învățători și un preot numit, școala e
astăzi încuiată!

La Livezeni trimite un învățător. Cei din
comună nu-l primesc, căci ei au fost tocmiti
pe altul, care li-a și rămas.

Mai dureros apoi stau școalele de pe la
»pădurile Hunedoarei«, unde nici o școală nu
s'a început. Dl administrator a trimis după
doi concurenți dela Turda, i-a decretat, dar'
oamenii nu vreau s'e-i primească. Necăjiți,
huiduiți, numiți se duc la pretură, unde n'au
primit nici o mângăiere, pentru-că în cauză
nu s'a făcut nici o relație dela oficial proto-
presbiteral.

Astfel unul a luat frunza în buză, s'a dus
acasă; celalalt copleșit de miserie, s'a refugiat
într'o comună, unde mai fusese învățător, s'a
așezat aci, unde dl adm. prot. a fost decretat
pe altul!

Atâta încurcătura!

Tot atît de rēu stau trebile și cu celelalte
școli din Federi, Fizești, Sânpetru, Grid, Cin-
ciș, Telinc, Basa-lui-Craiu, Ocolis, Toplița
etc. etc. Și cauza școlară trebuia regulată prin
Septemvrie, ca instrucțiunea s'e nu suferi!

De altfel dl administrator nici în chiar co-
muna d-sale, destul de împopulată, cu o filie
în apropiere, în 20 de ani n'a fost în stare
s'e înființeze și s'e susțină o școală! Cum s'e
nădēduim atunci că o s'e ducă la pășune
verde școalele unui tract întreg?

Nici armata cea mai eroică, în lipsa co-
mandantului bun, expert și energic, nu face
vre-o ispravă, decum școalele din protopo-
piatul Hațegului, unde doară ca nicăiri cauza
școlară e de plâns și soartea învățătorilor un
lanț de suferințe!

Rēu e așa!

Scevola.

ȘTIRI POLITICE

Purtarea cea necualificabilă a Ungu-
rilor, față de Români, pare a da lovi-
turi mortale străduințelor de alipire a
României cătră tripla alianță.

„Pester Lloyd” a primit zilele ace-
tea din București următoarea telegramă,
ce lasă s'e se înțeleagă curat acest lu-
cru. Ea spune:

«Știrea unor ziare despre plănuita
visită a regelui Carol la curtea rusască,
se adeverește cu observația, că această
visită nu înseamnă o nouă constelație

politică, dată fiind armonia dintre Rusia și tripla alianță în Orient.

»Cu toată observația« aceasta, zice »Drapelul« din București, nu rămâne mai puțin adevărat, că visita regelui la curtea rusă își are însemnătatea sa politică.

»Așa zisa »armonie« dintre Rusia și triplicea, nu exclude un antagonism marcat dintre interesele rusești și cele austro-ungare în Orient; și în asemenea condițiuni visita anunțată înseamnă că »alipirea României la politica monarhiei habsburgice«, a făcut un regres important!

»Se poate ca viitorul să ne reserve mari surprize«.

Cu alte cuvinte: Alipirea Românilor la un stat în care sunt cuprinși și Unguri și purtându-se Ungurii așa de brusc cum azi se poartă față de Români, s'a lovit de o greutate ce o isbește dela sine, și, nu e peste putință să o silească să-și caute în alte părți razimul. Lucrul acesta le-ar strica Ungurilor, negreșit, cât nu se poate prețui!

Și, interesant, în același timp se vestește, că A. S. Principele Ferdinand al României, va pleca peste câteva zile în Franța (aliata Rusiei), și acolo va petrece iarna, ear' în calea sa, la Nizza el va fi salutat de un trimis al președintelui republicii franceze, în numele acestuia!

Fapte!

(Urmare și fine).

Așteptăm dela preoți să lucreze, ba o pretindem chiar! Dar' în același timp se nu uităm un lucru: Preoții noștri sunt așa de slab plătiți, că toți, unu și unu, trebuie să fie în același timp și economi, (plugari), ba cei mai mulți mai mult economi decât preoții. Răul acesta ar trebui să-l vadă și înțeleagă și poporul nostru și să se străduiască a-i pune capăt, prin o mai bună întreținere a preoților, ca el, preotul, dela care cerem să ne cundă spre bine cu sfatul și cu pilda, să nu fie silit a-și perde toată vremea cu lucrul palmilor ca cel din urmă ziler, să nu fie silit de săracie a aștepta ajutor dela străin, care apoi poartă în schimbul aceluia ajutor să-și ție limba în gură și să nu desțiețe poporul! Să aibă din ce-și crește copiii așa ca să poată fi și ei la rândul lor de folos bisericii, școalei și națiunii, să aibă din ce-și procura foi și cărți folositoare din care să se învețe și după cari să desțiețe și poporul, să aibă de unde cheltui în adunări folositoare nației, etc.

Pentru-că preotul fiind mai bine plătit, are și vreme mai multă a se cuprinde cu scrieri folositoare și luminătoare. Căutați și vedeți cum Jidovimea plătește plăți mari popilor și dascălilor sei, ca să aibă tragere a lumina și înveța. Dar' și acestea date fiind, ca lucrul să meargă bine înainte, avem lipsă de binevoiața și spriginul tuturor. Nimeni pedecă se nu fie, în munca spre bine. Primarii noștri se stee în cea mai bună conțelegere cu preotul și nimica se nu hotărăscă până nu s'au sfătuit laolaltă, că străinul străin este, și la răul nostru îi va povățui dacă pe el îl vor întreba de sfat! Cerați cu preoții în conțelegere, ca la alegeri de comitete comunale, același comitet să fie la sat, la biserică și la școală, (socotind că oameni de treabă și cu durere pentru biserică și neam vor fi cei aleși), și atunci merg lucrurile strună, spre binele nostru!

Primarii români se nu-și prea plece urechea la sfatul străinului, căci atunci vor face ca cel-ce pune capra să se griască de curechiu. Să dea, dacă-s oameni de omenie, ajutor preotului, să pună biserică și școală în rânduială bună, ca să înflorească, căci școală și biserică bună ne vor mântui pe noi!

Dacă altfel veți face, rău neamului nostru veți face și în loc de conducători și părinți ai comunei, unelte păcătoase și șterguroaie în mâna dușmanului sântei!

Învățătorii noștri în conțelegere și mână în mână cu preotul, să le facă toate întru ridicarea și desțieptarea poporului, căci așa și poporul și preotul și învățătorul, mai cutend și mai mult va avea și de-a ara și de-a seceral..

Domnii advocați români, ar trebui să folosească ori-ce privilegiu de întâlnire și venire în atingere cu preoții și cărturarii sântei, pentru a le face cunoscute legile cari le sunt neapărat de lipsă, ca să nu dea în gropi de căteori e vorbă de drepturile lui! Ear' față de poporul însuși să se arete binevoitori, și crufători, că Doamne bine ar fi atunci!

Negustorii și meșteșugarii români, pe cari noi îndemnăm din toată inima ca întregă nația să-i spriginească, să se arate și vrednici de acest sprigin, vînzînd la nația noastră marfă numai de cea mai bună, și cu mici procente, ca să tragă și mai tare la densii și așa să ne întărim în toată privința, și mai ales să ție la nația lor și să nu se lapede între nici un fel de împregiurări de ea, cum, durere, o fac unele capete seci!

Și așa întreaga inteligență română, din sat și din oraș să premeargă cu pildă bună întru toate, cu preotul în frunte.

Să fim toți neobosiți apostoli întru a desțiepta poporul românesc, ajutându-ne mult de preoțime, căci ea e în nemijlocită atingere cu poporul, și știe care îi e lipsa și durerea.

Dar' ca să putem face ceva, trebuie să punem jos nepăsarea, fala și ambiția deșartă, și pe toți un gând, o simțire, o faptă să ne conducă! Prin jurnale să discutăm, să le cetim, să ne înțelegem și să mergem înainte.

Mântuirea și înaintarea poporului român la cultură în zilele noastre, mult se poate înainta prin școalele confesionale și prin foile naționale. Spriginirea acestora să o cerem dară; pe acestea cei chemați și cu prindere, bănci și oameni cu dare de mână, să le ajute, și apere, și să facă totul pentru lățirea lor cât mai mare.

Lățită odată cetirea în popor, prin foi bune să va înriuri asupra lui ca să urmeze pe conducătorii sei, ear' aceștia îl vor chema la fapte și, urmați, vom vedea atunci fapte folositoare neamului nostru iubit, cât spaimă și cutrămur să cuprindă pe dușmanii noștri răi și mici de inimă, ca recunoscînd vrednicia noastră să se plece naintea dreptății pe care le-o cerem, și să ni-o dea!

Dar' chiar ca să ajungem la aceste stări ideale, fapte cerem dela conducătorii noștri, fapte cari să pregătească sosirea acelor zile de bine și nu mai mult amorfala și pierderea de cap de cari azi în chip atât de dureros bolim.

Merisor, (com. Hunedoarei).

Isidor Saturn,
preot român.

PACEA LUMII

Spania și Cuba.

Spania are încă greu de lucru în depărtatul Răsărit, pentru insula Cuba. Războiul civil e în plină curgere.

Telegrame dela 14 Nov. vestesc, că trupele spaniole au avut cu răsculații cubani mai multe ciocniri sângeroase în provincia Pinar del Rio. Răsculații au avut 40 de morți, ear' Spaniolii 32, între care și un oficer, afară de aceștia 42 răniți.

La 15 Nov. răsculații au atacat orașul San-Juan-Yerest, intrând în el și avînd aci crunte încăierări de stradă, cu perderi în amîndouă părțile, dar' au fost respinși și goniți din oraș.

Germania și China.

Intre Germania și China e aproape să isbucnească o încăierare. Niște misionari (preoți) germani căutând să câștige pentru creștinism în țeara de jumătate sălbatecă, au fost crud măcelăriți. Guvernul german cere acum »satisfacție« Chinezilor. Flota de corăbii de războiu ce e în apele chineze și comandantul lor, are poruncă aspră dela Berlin, că de cumva guvernul chinez nu dă satisfacția ce i-se cere, să pășască cu trupele pe țermul chinez, cuprinzînd portul Kiang-Hang.

Serbii cu Bulgarii

par a se apropia tot mai mult unii de alții, pentru — a se lua de cap! Guvernul bulgar a trimis zilele acestea la hotarē mai mulți oficeri de rang înalt, ca să bage de seamă ce lucrări indeplinește acolo Serbia și ce mișcări. Pentru-că în Sofia (capitala Bulgariei) e vestea, că Serbii trimit deja tunuri la hotarē și tulăresc strimtorile.

Austro-Ungaria și Turcia.

Intre împărăția noastră, Austro-Ungaria și Turcia încă s'a iscat o încordare neașteptată. Agentul Barazafoli,

supus austro-ungar, a fost isgonit din Mersina, oraș turcesc, și chiar chinuit de slujbașii turci, bănuit fiind, pe nedreptul, că ar fi în legătură cu răsculații armeni. Agentul s'a plâns consulatului și consulatul s'a întrepus pentru supusul seu, cerînd, după îndrumări dela ministerul de externe din Viena, ca slujbașii ce s'au făcut vinovați de a fi uedreptăți pe un supus ce avea drepturi în ordine, să fie alungați din slujbele lor în timp de trei zile, și anume până Joi în 18 Nov. la amezi. De nu, ambasadorul austro-ungar în Constantinopol să părăsască numai de cât Constantinopolul (lucru ce se face numai când între două state sunt mari încordări, când au ajuns, cum s'ar zice, la cuțite!) În același timp două mari corăbii de războiu austriace s'au trimise spre Mersina, și dacă nu se împlinește cererea împărăției, să înceapă cu tunurile bombardarea orașului, până va cădea în ruine!

Stările dela Dobra.

Dobra, 6 Noemvrie 1897.

Până când despre stările dela Dobra, se scria sub diferite subscrieri anonime, am aflat de prisos a răspunde la neadevărurile ce conțineau acele corespondențe. Acum însă, după-ce corespondența din Nr. 44 al »Revistei Orăștiei« este subsemnată de 8 persoane, în numele a 160 (?) parochieni din Dobra, subscrișii ne ținem de sfântă datorința a informa opinia publică, despre așa numitele »Stări dela Dobra« descrise în mai multe corespondențe.

Cu indignațiune desmintim afirmațiunea din corespondența publicată în Nr. 41, că inteligența din Dobra ar fi întreprins pașii, de a-și părăsi legea strămoșească, trecînd la unire! Ne mirăm mult cum câteva persoane ce aparțin inteligenței se indentifică cu întreaga inteligența.

Că au subscriș declarațiunea de trecere, mai mulți credincioși dobreni? Aceea s'a putut întempla numai seducîndu-i prin momele și beuturi, dar' nici unul din convingere.

Când căutam adevărata sorginte a stărilor dela Dobra, vrînd-nevrînd constatăm, că acelea au provenit dela întregirea protopresbiteratului și a parochiei Dobra, la care ca și în alte locuri, s'au ivit mai mulți aspiranți, între cari și actualul administrator, dintre cari unul mai mult, altul mai puțin se bucură, învrednicindu-se, de încrederea autorităților bisericești și de simpatia poporului. Conform legilor din vigoare, Prea veneratul Consistor archidieceșan a denumit de administrator protopopesc și parochial pe M. o. d. Avram S. Păcurar, care s'a bucurat de deplina încredere a autorităților, și în care în adevăr nici nu s'au înșelat, după-cum se poate documenta prin fapte concrete.

Că domnul administrator nu e persoană plăcută concipientului corospondentelor, din aceasta nu urmează, că nu ar fi apt pentru postul de protopresbiter. Aptitudinea densului o dovedesc faptele și meritele neperitoare pentru Dobra și tract, cari nu se pot șterge cu toată arta lui Gutenberg. Așa biserică din Briznic, școala din Lăpușnic, Lăseu-Grînd; apoi școala din Dobra și renovarea bisericii, sînt tot atâtea dovezi de conducere înțeleaptă.

Volnicii, abuzarii, nedestoinicie de conducere, ce se atribue domnului administrator sînt tot atâtea neadevăruri, cari s'au documentat deja prin cercetările făcute la plîngerile D-lor corospondeți. Să va vedea unde dai și unde creapă.

Pentru-ca să poată judeca opinia publică, pe care parte e dreptatea, adevărat trebuie să cunoască cauza pe deplin, și aceea numai așa se poate, dacă fiecare parte-și descopere sincer, fără patimă, motivele de apărare a cauzei.

Când domnii corospondeți declară, că sînt pentru reușita celui mai calificat candidat, atunci s'au tradat singuri, căci nu apără cauza generală, ci interesul unei persoane, cărei s'au angajat, și omul angajat nici-odată nu poate lucra după convingerea sa și pentru interesul general. Numai un for superior este în stare și competent a judeca calificățiunea unui aspirant la un post inferior.

Vai de acel om, care voește să se ridice călcînd pe altul în picioare și care voește a-și face merite dejosind pe altul, cum fac dnii corospondeți.

Ne sînt proaspete în memorie luptele decedatului șef al tractului care și-a jertfit și vieța luptînd pentru fericirea poporului, dar' agitatorii numai acum recunosc ce au perdut, și cum au păcătuit înscenînd contra densului felurite insinuări, de care e plin arhivul.

Astfel se întemplă și acum cu actualul administrator. Acei cu păcatele în sin strigă în lumea largă că e păcătos.

Să producem câteva casuri concrete. I-se impută domnului administrator, că nu observă constituțiunea bisericească, nu-observă »Statutul organic«. Intrebăm, care paragraf din St. org. prescrie ca să se agite credincioșii unei parochii în ajunul sinodului reorganizator, prin agenți din casă în casă, precum au făcut domnii corospondeți? Cine pretinde respectarea legii, să premeargă cu exemplul!

Susțin, că ar fi aleși în sinodul protopresbiter al Dobrei, membrii ordinari din tractul Iliei. Cu ce față pot ei schimonosi lucruri petrecute publice, și suscepute în protoale oficioase? Doară tot tractul știe că nici un membru ordinar nu e ales din tractul Iliei.

I-se impută, că nu e naționalist, că ar fi făcut abuzuri la alegerile de deputați.

Spună dl Iosif Petroviciu în a cui casă a fost »cassa« de unde se plăteau voturile alegătorilor români cu 30—50—100 fl. în favoarea lui Stojanovici?

Spună dl Lăcătuș George cine umbla cu peană în pălărie și era conducătorul corțesilor la alegerile de deputat, nu densul?

Spună Leșnican Vicenție în a cui curte și casă se traficau voturile la alegerile de deputați?

Nu în grădina lui Comloși Ianoș le căra acesta cu ciuberele vinars alegătorilor?

Domnul notar Iosif Criste ce interes are a da lecțiuni altora, făcînd imputări? Aducă-și aminte la ce stare a adus societatea »Pompierilor voluntari« din Dobra, care a părăsit-o total, ca president, cauzînd societății daune enorme în recuisitele avute.

Dl Adam Leșnican ar face mai bine, dacă și-ar aduce aminte cu ce patroni a ajuns la postul frumos ce-l are, și să lasă și pe alții în pace.

Când li-s'ar număra domniilor toate păcatele, acelea ar umplea — vorba d-voastre — nu conțuri, ci risme de hârtie!

Acum vin și se girează de luptători ai unei cauze sînte, agitînd poporul pacinic, cu cele mai mârșave amenințări, cum este: Părăsirea legii strămoșești și trecerea la »unire«.

E posibil, că domnii au mare lipsă de »purgatoriu«.

Romul Anuța, George Herbay, Iosif de Herbai, Iosif Crainic, I. German, Iosif Cămpurian, Simion Pascu, Vasile Nagy, Nicolae Criste, Toma Neamtu, Moise Vichentie, Ilie Lădăriu, Criste Iosif, Ioan Simese, Nicolae Lădăriu, Nistor Adam, Simce Mihaile, Ioan Țigla, Ioan Criste, Nistor Mihai, Vicenție Leșnican.

Caracteristic! Intre cei subscriși aci vedem și pe Iosif Crainic, Vasile Nagy, Ioan Simese, Mihail Simce, Vichentie Leșnican și Ilie Lădăriu.

Dar' tot aceștia sînt subscriși și pe »Scrișoarea deschisă« ce 105 de Dobreni o publică printre inserțiunile numărului nostru de azi, contra dlui administrator. Eată explicația: În epistola prin care mi-s'a cerut publicarea »Scrișorii deschise«, ca inserat, (după-ce Direcția foii hotărîse închiderea discuției în această privință, și așa nu-i mai puteam da loc), — mi-se spune:

»Vă rugăm să cercetați subscrierile, căci vre-o 6—7, din cei subscriși aci (cei numiți mai sus) spun, că dl administrator i-a chemat săptămîna trecută la dînsul, ca să subscrie »o rugare«, spunîndu-le cu totul altceva, și de celăl nu le-a cetito, dar' nu că vrea să desmintă, cele publicate de noi în nrul 44 al »Revistei«, că de »le spunea, nu ar fi subscriș Doamne ferește!«

Și într'adevăr numiții 6 înși sînt subscriși cu mîna proprie pe »Scrișoarea deschisă« inserată pe fața din urmă a foii.

Nota Redacției.

Înflorirea României

se oglindește aproape pretutindenea unde îți arunci ochii la arătările muncii oamenilor ei.

Se știe că a cheltuit România milioane pentru podul cel mare pe la Cernavodă, peste Dunăre, pod ce a costat vre-o 14 milioane.

Scopul era să se lege drumurile de fer din țară cu portul de mare Constanța, unde se încarcă și descarcă pe corăbii marfă multă, mai ales bucate și vite, ce se duce în străinătate aducînd alte măruri în locul lor în țară. Prin legarea liniilor ferate cu portul, prin mărșul pod, se nădăduia a se da un avînt foarte mare comerțului țerii pe mare.

Și socoteala s'a arătat foarte întemeiată, făcînd onoare conducerii țerii care a făcut-o.

Eată câteva cifre care ne vor dovedi-o luminos aceasta:

În anul 1895 au intrat în Țară (România) pin portul dela Constanța, măruri din țerile din afară, 27 milioane, în preț de 5 milioane de lei.

În 1896, după începerea întrebuintării »Podului Carol I«, aducerea în țară prin

acest port și pe această linie, a urcat la 53 milioane chilogramme în preț de 19 milioane lei.

Ear' ducerea în afară n'a rămas nici ea mai apoi în creștere:

In 1895 s'au dus din România în afară, prin acest port 78 milioane chilogramme mărfuri, în preț de 11 milioane lei.

In 1896 s'au trimis pe piețele mari ale Europei prin acest port al României 183 milioane chilogramme, în preț de 24 milioane lei!

Așadar' peste indoit!

Și, peste tot, negoțul țerii înfloreste și va înflori și mai frumos prin astfel de legături ce-i ușurează drumul!

Medic de teatrul...

Să tot fi! Să vezi numai!

Doctorul de teatru are în toată bunăvremea păstrat un scaun în apropiere. De acolo el privește întreaga reprezentație, ca în cas de a i-se face rău vre-unui teatralist, să poată repede da ajutor. Firește omul dacă a văzut o piesă de vre-o 5—6 ori se mai și satură de ea, și bucuros lasă pe altcineva, pe vr'un prieten, în locul său.

Un scriitor francez ce era și el prieten cu un astfel de doctor de teatru, povestește următoarea pătanie a sa.

Pe când eram încă tânăr și frumos, prietenul meu, doctorul, m'a lăsat în locul lui la teatru. Dar' nici nu s'a sfârșit actul prim, și regisorul aleargă la scaunul doctorului, mă prinde de guler și-mi răcnește în urechi:

— Domnule Doctor! eroina noastră e greu bolnavă, trage de moarte! Mântuiește-o!

Tot sângele mi-a înghețat în vinel! Ce să fac? Dar' până se ajung să-i răspund ceva, m'am și trezit în cabina de îmbrăcat a eroinei! Directorul desnădăjduit sare la mine:

— De Doctor, ce să ne facem?

— Hm! am zis, și eram roșu ca un rac și mă treceau toate... sudorile! Dar' ca să fac totuși ceva, am prins mâna damei, care de-odată începuse a se întinde, ca șerpele. Nu știam ce să fac.

— I-ați vârsat apă pe cap?

— Vârsat.

— Și n'a folosit?

— Nu.

— Atunci să nu mai vârsați!

Mare înțelepciune!...

— Dar, „ocotlon“ ați probat?

— Nu avem.

— Aduceți îndată!

Directorul și regisorul fugiră ca din pușcă. Am rămas singur cu bolnava, frecându-i mâna. De-odată, minune! frezușul meu avu urmare: eroina își deschise ochii și privi rîzînd la mine:

— Doctore! Doar' eu nu-s bolnavă. Poate și d-ta ai băgat de seamă. Dar' d-ta ești tânăr și amabil. Eu doresc două-trei zile de concediu. Ajută-mi!...

Cu cea mai mare plăcere! răspunsei buimăcit de bucurie. Cu atât mai virtuos, că și eu îi datorez cu o descoperire: nici eu nu-s doctor, ci am șezut în locul prietenului meu, a doctorului. Să nu-l spui, că-și perde postul. D-ta ești tinere și amabilă...

Artista a rîs cu hohot, ear' când directorul s'a întors cu leacul, i-am spus cu fața serioasă, că zgârciurile și ametelele au trecut, are însă lipsă de odihnă câteva zile. Cu fața aeră directorul a dat concediul „prescris“ de mine, dar' eu și „bolnava“, despărțîndu-ne, ni-am strîns bine și cu căldură mâinile...

NOUȚĂȚI

Consistorul metropolitan gr.-or. a fost conchemat de Exc. Sa Metropolitul Miron Romanul, la Sibiu în senatele speciale, pe 11/23 Noembrie.

Di Andreiu Balteș, răspunzător pentru redacțiunea „Tribunei“, a fost grațiat și de cele 5 luni la care fusese osândit în cel din urmă proces. Al naibii Bánffy! Vrea cu tot prețul să arate, că a început să se poarte „mai blând“ față de Români, și ca „dovezi“ iartă pe dl Balteș, dar' nu și pe cei 4—5 ce mai sînt în „Seghedin“ și Vaj!

Moarte. Constantin P. Barcianu și Tiberia P. Barcianu au profunză durere a anunța încetarea din viață a prea iubitei lor soție și mamă *Josefina C. P. Barcianu* născută Peia, întimplată la 27 Oct. v. a. c. în București, la vârsta de 33 ani. Trimitem condolențele noastre întristatei familii.

— **George Chișu**, fost întâiul primar al Craiovei, fost ministru, membru al Academiei, mare cordon al Coroanei României etc. etc. a încetat din viață în noaptea de 27 spre 28 Octomvrie 1897, în etate de 69 de ani, la proprietatea sa Mirila la Craiova.

Subjude la Geoagiu. După-cum se hotărîse în o congregație de mai înainte, la propunerea dlui Dr. A. Muntean, dela comitat se cere acum la minister un subjude pe lângă judele din Geoagiu.

Prinos școlai. Dl învățător Ioan Balomir din Balomir ne împărtășește, că a primit pe seama elevilor sêraci 6 cărți și trei charte a Africe, dela rev. dn protopop V. Domșa, din Orăștie, cu însemnarea că darul se face din „Fondul Ioan Fete“ și cărțile s'au și împărțit între elevii sêraci dar' sirguincioși, în numele cărora dl inv. aduce și pe această cale recunoscătoare mulțumită pentru aceste daruri.

Podul dela Geoagiu pe Murș, fiind gata, se va da folosinței în 1. Dec. n. Acum mai umplu numai la drumul dela capetele lui.

Pagubele revărsărilor de ape. Ministerul domeniilor din România publică o socoată a pagubelor pricinuite de ploile și eșirile de ape de astă primăvară.

După această socoată, pagubele suferite peste tot, de stat, județe, comune și particulari, se urcă la 39 milioane lei!

Mare lăptărie la Herăstrău. Intre alte multe așezăminte bune ce se fac una după alta și în România în folosul poporului și pentru înaintarea lui, dându-i pilde de o economie cât mai cuminte, — guvernul român a hotărît înființarea unei lăptării mari și folosindu-se de toate îndreptările științei, pe lângă școala de agricultură dela Herăstrău. În vederea înființării lăptăriei, ministrul domeniilor a însărcinat pe dl Locusteanu, directorul școlilor superioare veterinare, de a merge în străinătate pentru a cumpăra un mare număr de oi de soiul „merinos“, de rasă engleză.

Postă pe la Surduc. Intre România și Ungaria s'a deschis o nouă legătură postală, pe la Surduc, (dela Livezeni la Tîrgu-Jiu).

Din împărăția — hreanului. Serios își are și hreanul „patria“ sa, împărăția sa am putea zice, unde are și el drept a storce lacrimi din ochii oamenilor ce-i calcă tărîmurile, mai multe ca ori-ce dureri ori bucurii din alte lumi. În Bavaria, în orașul Erlangen și Baidersdorf e puterea lui. Acolo hreanul se cultivă mai virtos ca ori-ce altă legumă, și când îl scot din pământ, îl trimit cu sutele de vapoare în toate părțile. Viena și Pesta îndeosebi mistue mult hrean, la cărnăței, știi. Singur în Viena vin din împărăția hreanului câte 2000 de buți pline pe an! Dar' și Franța și America-de-Nord și Ierusalimul le face să se afume cu pișcătorul lui miros.

Nouă stație de gendarmi avem în comitat: la Sălășul-de-sus. Cel puțin cu de-aceștia ne „alduieste“ stăpînirea maghiară.

Așa se cădea... Un lucru de tot hazul s'a întimplat nu de mult în Magdeburg. După regulile de bună-cuviință germane, la masa împăratului, de câte-ori el ridică păharul și bea, trebuie să-l ridice cu el și să bea toți mesenii. În rîndul acesta împăratul trebuie să a fost tare setos, că foarte des golea păharile. Întimplarea fără noroc însă a vrut, că la masă să fie și câțiva inși, cari să nu birue cât împăratul... așa că pe la sfîrșitul prânzului câteva colțuri de mese ci-că erau tare clătînătoare și vedea lumea în colori foarte pistrîfe... Ce e numai chior în toată istoria, e, că acestea le spune o foaie — franceză!

Drumul de țeară dela Orăștie spre Biniținți—Balomir, etc., oprit aproape doi ani, s'a deschis de nou.

O sinucidere ciudată. S'a întimplat mai zilele trecute în Pesta. Un tânăr, călă de măestru, urîndu-și sêrăcia și zilele, s'a dus în o căteana de frunte. A dus cu sine și pe lăutari, cărora le-a făgăduit frumoși bani să-i cânte pe ales! El și-a comandat beutură, și ca omul ce nu mai vede naintea lui, bea din greu, ear' Țigani îi cântau cum mai rar! De-odată el, fără să-l bage cei din' apropiere de samă, a scos din buzunar un revolver, l'a pus cu țeava în gură și l'a descărcat! Deo-

dată cu detunătura a căzut și nenorocitul în lac de sânge și a murit în câteva clipe!

Subnotar la Peștișul-de-sus se caută. Plata urcă la 500 fl. A se adresa până la 21 Nov. fisolgăbireului din Hunedoara.

Noul palat al universității din Iași. În 22 Oct. capitala de odinioară a Moldovei, a avut mare sêrbătoare. În cea mai frumoasă stradă a orașului, în Strada Carol, s'a început în 1893 clădirea unui mândru palat, care să fie un templu prețios pentru răspîndirea culturii în Țară: palat pe seama universității. Zidirea lui a durat 4 ani de zile și a costat două milioane și jumătate lei! E clădit pe un loc întins de 10,000 metri pătrați. Numai fața lui, fruntea, e de 130 de metri de lungă, ear' încăperi, odăi, sale, are 320! E unul din cele mai mărețe clădiri ale Iașilor. Și Marți noul palat a fost deschis cu mari sêrbări și predat folosinței. A mers însuși Regele Carol pentru a fi față la deschidere, prilegiu pe care orașul Iași l'a știut folosi pentru a face strălucită primire glorioasă Domnitor al Țerii.

Restanța dării de drum, singur a acestei dări, în comitatul nostru a fost la sfîrșitul lui Octomvrie 184.000 fl!

Sultanul bătut de femei. Ziarul „Times“ din Londra aduce știrea, că Impăratul Turcilor s'a îmbolnăvit de-odată. De ce? Asta are haz: Ci-că cinci femei tinere adus, din Etiopia în haremul lui, l'au bătut într'o zi așa de bine, că a trebuit să se pună bolnav în pat! Bieteles îndrăsnete însă, au plătit scump curajul lor: au fost băgate în saci și aruncate în mare!

Noul edificiu al tribunalului din Deva, un mic palat, va fi gata până în Octomvrie al anului 1899.

O îndreptare. În numărul 39 al „Revistei“ în raportul despre adunarea dspărțimentului Orăștie al „Asociațiunii“, la *Turdaș*, s'a scris că Dr. I. Mihu, a cinstit pe bravii călăreți ce, sub conducerea dlui inv. *Vlad* au întîmpinat la marginea orașului, comitetul, cu 10 fl.

Îndreptăm știrea: Dl Dr. Mihu a cinstit pe călăreți numai cu 5 fl. Asta ca să nu se ridice cumva bănelii nedrepte asupra primitorului sumei.

Pădurarilor le e oprit vînatul, prin ordin ministerial, dat de curînd pentru totdauna! Cei-ce ar călca porunca, și vor fi arătați, se vor pedepsi aspru!

Un răspuns slab. Dl Iosif Pop, preot gr.-cat. în Homorod, ne trimite o scrisoare în pricina d-sale cu extrasul lui „*Măncă Iănoș*“, (vezi nr. 43. al „Revistei“), adevărind cele scrise despre d-sa, dar' aprinzîndu-se puțin contra dlui preot Suci și contra noastră, că de ce ne mestecăm în „oficiul“ d-sale.

Eată cum ne scrie:

„...Manciu Iănoș prezentănduse la mine cu Documente și Acte oficiose ȱnguresci, ba chiar și portul la aratatu dela portatoriul de Matricule, amă cantatu a lucra dupa aceea, și nămam abatătu dela cele implinite prin urmare nu debe ame ataca nimenea în oficiul meu, eu Școala dela nimenea nu potu asculta, fiescine 'sii folosce numele cūmu i place acea și face... Iosif Popu mpr. preot gr.-cat.

Ne-am arătat părerea față de purtarea dlui preot Pop, și ce trebuia să facă chiar aducîndu-i omul „Documente“ ȱnguresci. Nu mai perdem vremea. Observăm numai, că cu „preoți“ cari așa vorbesc și scriu, anevoe o să ajungem în raiu cu naționalitatea noastră!.

„Predealul“, stațiunea dela hotar, între România și Ardeal, începe să se avînte în dezvoltare. *Sinaia*, prin zborul seu repede, a tras după sine și dezvoltarea și înfrumusețarea stațiunilor căilor ferate din apropiere, între cari Cămpina și Buștenii s'au ridicat mult. Avîntul se datorește mai ales trenurilor de plăcere ce se pun în circulație vara dela București la Sinaia și Brașov, cu cari multă lume trece și se oprește și varsă bani prin locurile pomenite. La Predeal, afară de vilele (locuințele de vară) ce s'au ridicat și printre cari mai frumoase sînt ale dlui Ionel Brătian și a d-nei gen. Angelescu, — la vară se vor, mai ridica 15 vile nouă, așa că frumoasa colină va avea înfățișarea unui orașel drăguț pe munte. Drumurile încă s'au bătut bine; apa a început să fie dusă bună, prin tuburi (țevi). Primăria, care acum e pentru Predeal la Azuga, peste trei ani se va strămuta și ea la Predeal.

O întrebare. Mai în vară s'a dat în *Hondol* o petrecere în folosul bisericii gr.-or. de nou zidite din *Certeșul-de-sus*. Unul dintre participanți, ne roagă să-i dăm voe să aducă pe această cale aminte comitetului arangator, să dea samă de venitul acelei petreceri.

Notiță Literară.

„*Istoria Lumii*“ talmăcită de preotul Constantin Morariu din cartea nemfască a lui Dr. Weber și întocmită pentru folosul poporului român, — este numele unei frumoase broșuri eșite de sub tipar în Cernăuți, ca a 6-a broșură din *Biblioteca „Deșteptării“*. E o carte, de care să se bucure fiecare cărturar român, mai ales din popor, că poate să o aibă. E tradusă *anume* pentru popor, în o limbă de tot ușoară și la înțeles. Vor eși mai multe volume. Cel de care pomenim, e volumul întâi, cuprînzînd istoria lumii dela începutul ei, până la Dariu-Impărat, cu 485 de ani înainte de Christos.

Eată, în fugă despre ce află omul frumoase lămuriri în istoria aceasta: Că oare e de trebuință să știe omul istoria? Planul pămîntului și timpul cînd s'au început faptele omenesci. Asia (leagănul neamului omenesc, „*Raiul*“). Oamenii cei dintâi. Traiul oamenilor dintâi și lăptirea lor pe pămînt. Potopul. Zidirea turnului Babilonic. Deprinderile oamenilor: vînatul, ținerea vitelor, lucrarea pămîntului, focul etc. Intemeierea celor dintâi state. Istoria Egiptenilor, a Israelitenilor. Negoțul cel mai vechiu; începutul firgurilor, începutul corăbieriei. Fenicienii. Babilonenii. Indiile. Persii cu regii lor, etc.

Cine, cetînd și numai această schițare a cuprinsului, nu vede că foarte de folos și învățătură trebuie să fie această carte, și cine n'ar dori să o aibă? Costă numai o coroană și se capetă la foaia „*Deșteptarea*“ în Cernăuți. Credem că vor grăbi și cetitorii noștri a și-o procura, căci într'adevăr este vrednică. Mai ales din bibliotecile școlare și din școlile noastre n'ar trebui să lipsească din nici una.

„*Călinădarul Românului*“ este titlul călinădarului pe care îl edă librăria diecesană din Caransebeș, în anul al X-lea, cuprînzînd pe lângă partea calendaristică și un bogat adaus literar, novele, poezii, sfaturi, vorbe înțelepte, etc.

FEL DE FEL

Hotărîre desnădăjduită.

Tînărul: Singura scăpare ne este, îngerașule, să fugim amîndoi!

Fata: Cu tine și până la marginea lumii!

— Dar' ce va zice atunci mama ta?

— Ne va ierta.

— Crezi că ne va putea ierta?

— O știi chiar sigur... Doar' — am întrebat-o!...

POSTA REDACȚIEI.

Dlul C. C. în *Boxes*. Nu-i de D-Voastră.

Nicu. Va apare. Mulțumită. Dar' de ce așa „pe distanță“? Alte lucruri și mai de folos, de cari multe observi și știi, pune-le pe hârtie și trimite numai.

Dlul ns. Mulțumim de frumoasele cuvinte și buna promisiune. Publicăm bucuros, dar' rugăm, nu puneți chestiile pe acuziți prea personal, ci, bine distinse, priviți-le numai din punct de vedere înalt, general, desinteresat. Atunci găsiți la noi un sincer și zeos sprigin. Salutări frățești.

Pentru redacție responsabil: **Petru P. Barițiu**.

Din public.

— Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea. —

(278) 1—1

Scrisoare deschisă dlui adm. prot. Avram S. Păcurariu.

Dobra, 15 Noembrie 1897.

Dl administrator A. S. Păcurariu în răspunsul seu din nr. 45 al „*Revistei Orăștiei*“ mai are încă îndrăsneara să afirme publice, că n'a călcat nici o iotă din legea bisericească fundamentală, că n'a comis abusuri la alegerile de membri pentru sinodul protopopes, că nu s'a folosit de presiuni și mijloace coruptoare, ba încă îndrăsneară a nega chiar și cuvintele rostite de dînsul în sinod, că „ori îl vom ori nu, are să ne fie protopop chiar și numai cu 3 voturi.“ Dacă d-sa e în stare a merge așa de parte cu negările sale, atunci omul acesta nu merită nici macar să mai stăm de vorbă cu el. Pentru D-zeu! Noi cei subscriși fiind toți de față în sfta bisericească cînd dînsul a rostit aceste cuvinte, doar' nu vom fi fost toți surzi!

Dle administrator! Afirmi că nu te-ai folosit de mijloace corupătoare! Dar „adalmașurile“ cele multe, la d-ta nu sunt mijloace corupătoare? Din cele multe e destul dacă te dovedim cu adălmașul din crășma cea mare din piață, unde la beutură s'au mâncat și prescurile trimise de doamna preoteasă. Declarațiunea de sub A) și B) e destulă dovadă.

Dle administrator! Afirmi că sinoadele parohiale din Dobra și tract le-ai știut conduce »în sensul legilor«. Cari sunt legile d-tale? Căci călcarea de lege și abus mai mare ca casul sinodului nostru parohial din Dobra nu credem că s'ar mai fi pomenit undeva în arhivă! Când noi toți cei subscriși aci și o parte mare cari nu sunt aci subscriși, peste 200 persoane, am ales prin aclamațiune de membri adhoc pentru sinodul protopopesc pe dnii Aron Muntean, Adam Leșnican și Alexandru Criste, ear' d-ta declari de »aleși« pe alte 3 persoane, a căror alegere o stăruiau numai vr'o 15 aderenți de ai d-tale, la ce bărbății de încredere te provocară să dai curs liber alegerii, dar' nu te-ai supus nici lor nici mulțimii, fiind siliți noi toți a părăsi biserica! Nu d-ta singur făcuși gălăgia virându-te în așa o minoritate mare? E acela protocol legal care nu e scris și de membri de încredere aleși? Lucru firesc că contra acestei volnicii am înaintat recurs prea ven. Consistor. Durere însă, până azi nimic nu ni-s'a răspuns.

Urmează reorganizarea parohiilor pe noul period! Intrunindu-se într'una din Dumineci, sinodul nostru parohial ordinar, după-ce unul dintre sfinții d-tale constată că partida d-tale abia numără la vre-o 15 aderenți, la propunerea dlui Romul Anucuța disolvași sinodul pe lângă toate energicele noastre protestări. Astfel parohia noastră rămase nereorganizată, lipsită fiind și azi de comitet și epitropie. Este aceasta stare »normală« și »legală« pentru o parohie protopresbiterală ca Dobra? E aci »tact« și »lege«?! E volnicie ce revoltă până la suflet!

Noroțul, că plătind noi parochienii 30 fl. comisarului consistorial în luna August, aleserăm și noi liberi 3 membri ordinari pentru sinodul protopopesc și anume pe dl Aron Muntean, Adam Leșnican și Alexandru Criste, dar' târziu, căci la sinodul protopopesc din Februarie nu am avut reprezentanții nostri, astfel suntem excluși din această corporațiune bisericească. Cu ocaziunea acestui sinod cerurăm dela dl comisar și reorganizarea parohiei, dar' răspunsul fu: »nu se poate, deoarece ce nu am alt mandat dela ven. Consistor, decât să conduc sinodul pentru alegerea a 3 membri ordinari pentru sinodul protopopesc«. Astfel și astăzi suntem fără comitet și epitropie. E aci lucru cinstit ca o parohie protopresbiterală să rămână uitată?

Dle administrator! N'ai condus d-ta toate sinoadele parohiale din tractul Dobrei în zile de lucru? afară de parohia Teiu, unde preotul Ioan Șuiagă cunoscându-și chemarea nu 'ți-a permis să ții sinod în zi de lucru, spunându-ți verde că dinsul a conchemat sinodul pe ziua de Dumineca, conform regulamentelor bisericești și-l va presidia dinsul, la ce d-ta a trebuit să te reîntorci fără ispravă. Acesta e preot ce 'și-a știut chemarea!

N'ai folosit gendarmi și beutură pentru a delătura pe unii membri sinodali cari nu 'ți-au convenit? dovadă aci alăturatele declarațiuni de sub C) și D), cari arată isprava d-tale din parohia Rădulești. Oare se poate crede, că acestea ar fi »cite« și »iote« destul de groase contra Statutului organic? Judece dară cei competenți de se dă ori nu se dă ansă la desbinări, vēzându-se cu ochii astfel de stări nesuferibile!

Comitetul protopresbiteral nu a fost dizolvat prin detragerea cuvântului majorității membrilor? Fără a avea cuvânt într'o adunare, ce ar însemna prezența cuiva acolo?

Incât privește ținerea colegiului preoțesc, vē întrebăm: a fost oare legal abuzul d-tale de putere, după-cum s'a practicat acolo? După-ce preoțimea a votat odată prin sculare pentru o alegere, e la loc să se mai pună la cale un alt mod de alegere? Nu d-ta, dle administrator, în loc să enunți rezultatul alegerii în regulă, ai pus la cale pe coada de topor a d-tale, de a cerut altă alegere »secretă«, în care cu ședuli în odaia d-tale privată, fură eschiși 4 preoți din tractul nostru și înlocuiți cu preoți din tractul fratelui d-tale? Astfel la viitoarea alegere de protopresbiter din tractul nostru numai 8 preoți participă ear' 4 nu. Nrul recerut de lege 'l-ai completat cu 8 preoți străini, de sub influența fratelui d-tale. Ce §§. din legile noastre bisericești te îndreptătesc la aceasta? Știm noi bine cauza ce te-a îndemnat să înlatură preoții nostri din tract! De ce să nu eschiși d-ta pe un Ioan Șuiagă, preotul cu cea mai mare calificațiune din acest tract, care 'ți-a spus-o că va vota pentru cel mai calificat competent! A trebuit să-l faci fără de vot, ear' în locul lui să aibă vot moșneagul preot Anca din cercul Iiei, care nu știm de e în stare a-și scrie bine și numele... Aceasta-i »dreptate«?

Despre sinodul protopopesc din Februarie, ținut în zi de țirg, amintim următoarele:

1. S'a ținut în zi de lucru. Ce-i cu statutul organic, dle administrator?
2. La sinod nu au primit toți membrii invitați.
3. Protocol nu s'a luat în ședință.
4. Comitet pentru verificarea protocolului nu s'a ales.
5. Protocoalele de alegere s'au verificat de presidiu.
6. Presidiul din o listă gata a propus noul comitet, declarându-l de ales.
7. S'a detras cuvântul membrului Petru Hădan a vorbi la obiectele puse în ordinea zilei.
8. N'au fost reprezentate toate cercurile tractului (exemplu parohia protopresbiterală Dobra).
9. Sinodul s'a ținut numai cu 13 membri adunați de prin țirg și toate se enunțau din presidiu.

Afirmarea administratorului nostru, că unul dintre competenți voește cu ori-ce mijloace prin frate și rudeni a-și câștiga aderenți e neadeverată, deoarece noi nu avem în vedere rudeniile unuia sau altuia, ci calificațiunea și hărnicia competenților. D-tale 'ți-o spunem verde în publicitate, dle administrator, că fără-delegile d-tale nu le mai putem suferi. Ne e rușine să te vedem de șef al acestui tract! De aceea pretindem sus și tare delăturarea d-tale! Nu ești vrednic de noi! Lasă locul celui-ce 'i-se cuvine! Vox populi, vox dei!

Aron Muntean, preș. corp. grănițerești; Nicolae Herbai, cantor; Ioan Comloși, comerciant; Nicolae Tocaciu, pădurariu; Adam Leșnican, Iosif Petrovițiu, comerciant; Iosif Criste, notar; Ioan Simce, Ioan Simce, jun; Ioan Oprean, Iosif Comloși Aurel Oprean, proprietar; Vichentie Leșnican, George Tomuța, măcelar; Iosif Crainic, George Lăcătuș, Vasilie Nagy, Adam Nandra, George Muntean, Ioan Cismaș, Iosif Gavrila, Iosif Brinda, Ioan Micanda, Iosif Nandra, Ioachim Popa, Ioan Nandra, Lazar Busea, Iosecuț Ferent, Iosif Chig, Alexandru Criste, George Tomuța, Aron Herbai, Mihai Olari, George Olari, George Murari, Ioan Suci, Petru Criste, Ioan Stanilă, Petru Haneș, Iosif Ladari, Moise Lupșă, Lajes Nandra Solomon Criste, Ianoș Dorca, Vasilie Persecan, Alexandru Sule, George Nistor, Iosif Neamț, Lajes Iuga, Iosif Tomuța, Anton Dionisie, croitor; Alexandru Roșu, Adam Criste, Adam Iuga, Ioan Iuga, George Muntean, Nicolae Grosan, Adam Suci, Ioan Muntean, Toma Bernat, Ioan Tomuța, Ioan Crainic, Sandor Negriță, Adam Criste, Igna

Tomuța, Nicolae Negru, Ianoș Hătegan, Mitru Marc, Lajos Herbai, Nicolae Criște, George Chig, Iosif Ladari sen; Ivantie Bugari, Iosif Pasc, Lajos Tomuța, Alexă Iacob, Ioan Murariu, Toma Clodovean, Zacharie Criste, Toma Nemeș, Ioan Nestor, Iosif Nandra, Petru Oncea, Ioan Nemeș, Adam Olari, George Herbai, Lajos Mariș, Sandor Muntean, Nicolae Carmazan, George Chig, Petru Nagy, Ioan Gruja, Aron Raț, Sandor Nista, Lazar Olari, Ioan Criste, Giurchin Sreda, Nicolae Iuga, Ioan Roșu, Ioan Oncea, Ioan Muntean, Alexă Stănilă, Istimie Bugari, Nicolae Bele, Vasilie Pirva, Iosif Suci, Antonie Hornung, Alexă Igrăș, George Rus, Toma Simedre, Danci Nedelcovi, Ianoș Criste, Luca Luncan, Vichentie Leșnican jun; Constantin Vese, Ladislau Cornia, Romulus Zgriban, Sebastian Cărmăzan, Toma Simedre, Nicolae Babeș, Ioan Chig, Dumitu Florea, Toma Tocan, Mihai Ardelean, George Nandra, Adam Clodovean, Nicolae Suci, Ioan Marc, Mihai Sule, Ilie Milton, Iosif Flueraș, George Dubar, Ioan Igna, Iosif Igrăș, Nicolae Herbai, Nicolae Strătean, Petru Iuga, Ioan Oprean, Teodor Oprean, George Oprean, Aron Nistor, Iosif Alb, George Criste, Argir Criste, Todose Olari, Samson Martinesc, Todose Olari, jun; Ioan Nistor, Ioan Nagy, Crăciun Moisë, Ilie Cindea, Constantin Lajos, Ioan Tomuța, Adam Bele, Ianoș Bele, Ioan Tirnavean, Ambrosie Butari, Lazar Herbai, Traila Popa, Iosif Criste, Ilie Ladari, Iosif Lobonț, Ioan Dorca, Nicolae Vesel, Todor Bretocian. (De tot 165 subscrieri.)

Aoluse:

A) Declarațiune.

Subsemnatul declar în fața subscrișilor martori, că în preseara sinodului parohial, eu am adus 2 corfe mari cu prescuri în crășma din piață, dându-mi-le doamna preoteasă să le duc celor-ce beau adălmașul.

Dobra, în 16 Noemvrie 1897.

În fața noastră:

Ioan Comloși, Petru Iuga sen.
Aron Muntean, prin Aron Muntean.
ca martori.

B) Declarațiune.

Prin care subscriși declarăm, că în preseara sinodului parohial pentru alegerea a 3 membri adhoc la sinodul protopopesc invitați fiind am beut și noi din adălmaș și am mâncat prescuri în crășma cea mare din piață, ce ni-s'a dat pentru-ca măneci să spriginim în sinod reușita candidaților administratorului Avram Păcurariu.

Dobra, în 16 Noemvrie 1897.

În fața noastră:

Lazar Busea.
George Murari.
Aron Muntean, George Murari.
Ioan Comloși, Petru Iuga.
ca martori. Ioan Murari.
Iosif Pasc.

C) Declarațiune.

Subscriși mărturisim pe cuvântul de onoare, că cu ocaziunea alegerii de membru mirean la sinodul protopresbiteral pe noul period de 3 ani, am beut vinars dela agreatul dlui administrator Avram S. Păcurariu, Aron Martinesc din Rădulești, care în ajunul alegerii prezentându-se în mijlocul nostru însoțit de corteșul și proprietarul casei dlui administrator Nicolae Criste al Iluți ne-a amăgit să-l alegem de atare membru, față de învățătorul nostru Petru Hădan, care nu numai ne-a servit ca învățător de 10 ani cu o rară abnegațiune și zel, dar' ne-a fost cel mai fidel interpret al dorințelor și cauzelor noastre bisericești și școlare în calitatea sa de membru mirean al sinodului în decurs de 6 ani, fiind și ca notar al comitetului protopresbiteral. Ne recunoaștem păcatul făcut prin amăgitori și vēnzători ai intereselor comune bisericești și școlare, pe care li și arătăm publicității să fugă de ei, ear' adevărul să iasă la lumină mai presus de păcătoasele și mârșavele interese personale.

Rădulești, la 25 Martie 1897.

Măriuca Sofron. Vesalon Crâșnic.
Ioachim Mihuț. Lazar Mihuț.

D) Declarațiune.

Subscriși locuitori din comuna bisericească Rădulești și filia Stregoaana, protop. Dobrei, ne declarăm pe lângă depunerea jurământului și pe cuvântul nostru de onoare, ca civi și credincioși fi ai bisericii gr-or. române, că cu ocaziunea ținerii sinodului parohial ordinar din comuna amintite, care s'a ținut în sala de învățământ a școlii noastre confesionale Joi la 23 Ianuarie 1897 sub presidiul dlui administrator Avram S. Păcurariu din Dobra. Deși nu s'a întemplat nici cea mai mică pricină, sau tulburare în popor, decurgând sinodul în perfectă liniste și ordine, sergentul de gendarmerie din Dobra

provăzută cu toată armatura a intrat în ședință și confidențial a vorbit mai întâi cu dl administrator, stringându-i mâinile cu cordialitate, apoi se postă pe catedră cu baioneta pe pușcă, cu chipul pe cap la stânga presi-diului. Așa a decurs sinodul parohial ordinar din Rădulești și Stregoaana până s'a isprăvit și cu alegerea membrului mirean la sinodul protopresbiteral pe noul period. O altă patulă a trecut tot atunci pe la școală și prin comune. Sergentul a însoțit pe dl administrator până la Dobra. Dăm această declarațiune plini de scârbă și indignațiune, când în locul cuvântului evangelic și în chestiuni curat bisericești ne vedem în fața ascușului sabiei și a baionetului gendarmesc, de care, se vede, că se folosește actualul părinte Avram S. Păcurariu pentru a-și asigura viitorul în tractul Dobrei.

Rădulești, la 25 Martie 1897.

George Mihuți, Măriucă Samoile, Oprisan Șofron, Visalon Crâșnic, George Măriucă, Moise Mihuți, Rusalin Făgărăși, Petru Hadan, Aron Fărău, Ioachim Mihuți, Lazar Mihuți, Iosif Zare, George Mihuți, Aron Dămăcuș, George Oprisan, Samson Mihuți, Petru Zare, Toma Măriucă, George Lupăși, Lazar Martinesc, Fărău Iosif a Pătruți; Lazar Crâșnic, Adam Stoica, Lazar Geară, Mihai Geară, George Martinesc, Tismote Mihai, Petru Geară I. Giță, Mise Lola, George Fărău, Petru Dobrei, Petru Geară, Samson Simoc, Alisie Geară, Lazar Tismote, Ioan Nandra, Lazar Selesan, Filimon Mihuți, Iosif Geară, Mihai Selesan, Samoila Simoc, Petru Geară a Vanii; Șofron Măriocă.

Sz. 622—1897

(277) 1—1

ăr.

Arverési hirdetmény.

Alóirt városi árvaszék ezennel közhirrre teszi, miszerint Pap Roma, kiskoru Pap Brutus és Coriolan tulajdonát képező a szászvárosi 218 számú tjkvben A † 1 rsz. 537¹ 537² 538. hrszámok alatt foglalt malom utczában fekvő 6000 forint kikiáltási ár mellett, valamint a szászvárosi 170. számú tjkvben A † 6 rsz. 374¹ 375 hrszámok alatt foglalt 8000 forint kikiáltási ár mellett (a sörház utczában fekvő): házas beltelkei alóirt városi árvaszék hivatalos helyiségében folyó évi november hó 25-ik napján délelőtti 9 órakor, a Piskii 220. számú tjkvben A † 1. 2 rsz. 936. 937. 938. 939. 941. és a Piskii 184. számú tjkben A † 1—16 rszámok 228. 286. 301. 360. 363. 365. 366. 512. 526. 582. 585. 645. 648. 650. 652. 654. 656. hrszámok alatt foglalt ingatlanból járó 6/1304-ed a része 4000 frt kikiáltási árban folyó évi november hó 26-án délelőtt 9 órakor megtartandó nyilvános önkéntes árverésen el fognak adatni.

A kikiáltási áron alól az ingatlanok el nem adhatók és az árverés jóváhagyását az árvaszék magának fenntartja.

Az árverési feltételek behatobban az árvaszéknel bármikor betekintheők.

A városi árvaszékűtől.

Kelt Szászvároson 1897. Nov. 9-en.

Aoker s. k., Muresian s. k.,
elnök. főjegyző

Sz. 700

(276) 1—1

1897

Arverési hirdetmény.

Alúirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbíróóság 1896 évi 9464 számú végzése következtében özv. Mihu Iuonné végrehajtató javára Kuzserean Juon végrehajtást szenvedett ellen 30 fl. — kr. s jár. erejéig 1897. évi márczius hó 9-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 380 frt — kr-ra becsült zsidely és borjából álló ingóságok nyilvános árverésen eladotnak.

Mely árverésnek a szászvárosi kir. járásbíróóság 7915 1897 sz. végzése folytán végrehajtást szenvedett lakásán Felkenyéren leendő eszközlésére 1897 évi november hó 27-ik napjának délutáni 1 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igénylőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Szászvároson, 1897 évi nov. 10-én.

Kónya Ferencz s. k.,
kir. bírósági végrehajtó.